SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVII. No. 169. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, SEPTEMBER 5, 1990 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 5-го ВЕРЕСНЯ 1990 Ч. 169 РІК XCVII

ПОЯВИЛАСЯ ГАЗЕТА „УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО" В ЗАПОЛЯР'Ї

Джерзі Сити, Н.Дж. — До редакції „Свободи" дісталося перше число газети „Українське Слово", почала виходити в червні цього року в Мурманську. Як уже повідомлялося в „Свободі" ч. 16, 45, в Мурманську створилося Українське Культурне Товариство. Після публікації в „Свободі" вістки про його створення газета наша дісталася в Заполяр'я, здивувавши українців Мурманської області, що про них знають і в діяспорі. Голова Ради Товариства Станіслав Скорбенко надіслав до „Свободи" зворушливого листа („Свобода" ч. 87), у якому розповів про їхні пляни і задуми, про наміри створити суботню українську школу, бібліотеку тощо.

А що читачі в діяспорі відгукнулися й зацікавилися їхнім товариством, дало їм ще більшого ентузіязму і тепер вони вже видають свою газету, перше число якої надіслали до редакції „Свободи".

В газеті „Українське Слово" вміщено звернення до читачів, вірш В. Сосюри „Любіть Україну" та багато інших цікавих матеріялів в тому числі розповідається і про щоденник „Свобода", про почин УАКРади створити фонд допомоги Україні, вміщено фото організаторів і активістів Фонду Допомоги Дітям Чорнобиля Надії і Зенона Матківських, передруковано зі „Свободи" вістку про створення Американської Асоціяції Українознавства. В газеті також надрукований Статут Українського Культурного Товариства Заполяр'я. Для тих, кому цікаво знати, повідомляють, що за Полярним колом в різних містах живуть 105,079 українців, але досі вони не мали змоги друкувати свої газети, журнали та навчати дітей української мови. Тепер починають збирати кошти та домагатися приміщення для української школи. Є також повідомлення, що недалеко від Праги в Штеховіце є могила, де поховано дев'ятьох совєтських вояків, чиї імена значаться серед „пропавших без вісти". Імена вояків перечисляються на випадок, що люди прочитають і довідаються, де могили їхніх близьких, що загинули під час Другої світової війни. Ось ці імена: Вячеслав Скрипник, Галина Антонівна Ларіна, Іван Елесеєв, Михайло Єфремов, Іван Спиридонович Шлян, Семен Петрович Мотовило, Петро Змелян, Дмитро Кей.

Надруковано в газеті і кілька віршів 40-річного члена Товариства Анатолія Бриченка, ось один з них:

Соловки

Соловки, Соловки,
Соловки.
Серед моря краюшечки
суші,
Бродять нині погублені
душі,
Хто піввіку, хто цілі віки

Соловки, Соловки,
Соловки:
Кілька островів серед
пучини,
Біль і жалоба із України
Простяглися сюди крізь
віки.

Соловки, Соловки,
Соловки:
Кругом вас білих хвиль
хороводи,
А по березі привиди
бродять.
— Обізвіться до нас,
земляки!

Для тих, хто бажає вислати книги з історії України, підручник для дітей, журнали чи газети, подаємо адресу Українського Культурного Товариства в Заполяр'ї: СССР, 183014, Мурманськ, а/я 3509, УКТ, голова Станіслав Скорбенко.

Михайло Горинь виступив у Ню Йорку

Під час зустрічі в Ню Йорку. Сидять (зліва) адв. Н. Олесницький, М. Горинь, О. Горинь, У. Дячук, головний предсідник УНС. При мікрофоні І. Винник.

Ню Йорк (М. Брід). — Свої публічні виступи у ЗСА Михайло Горинь розпочав від зустрічі з українською громадою Ню Йорку. 29-го серпня до великої залі Українського Народного Дому прийшло понад 500 осіб, щоб послухати доповідь про сучасну ситуацію в Україні цього народного депутата, голови Секретаріяту РУХу.

За президіяльним столом засіли: М. Горинь, Уляна Дячук, головний предсідник Українського Народного Союзу, заступник головного предсідника адвокат Нестор Олесницький, Івин Винник, член Дирекції УНД Олександер Благітка, головний касир УНС та Оксана Горинь, дочка М. Гориня. Зустріч відкрив І. Винник, який привітав прелеґента та гостей і подякував УНСоюзові за запрошення М. Гориня і спонзорування його перебування в ЗСА. Згодом слово взяв Н. Олесницький, який представив життєвий шлях депутата, підкреслив його вірність ідеї незалежної України, справедливого і вільного розвитку усіх громадян, боротьбу зі сталінізмом. За це його вперше заарештовано у 1965 році і засуджно на шість років концтабору та вдруге у 1981 році і засуджено на 15 років концтаборів та заслання.

Свою доповідь М. Горинь розпочав від складення подяки діяспорі за те, що „на протязі кількох десятиріч я відчував вашу моральну і матеріяльну підтримку. Я відчував, що ви ведете боротьбу за те, аби ми могли вийти на волю і активно включитися в політичне життя України".

„Наш шлях до незалежности" — так М. Горинь назвав свій виступ. Він підкреслив, що українська дорога до самостійного життя не подібна до тих процесів, які проходять у Прибалтиці, у Вірменії чи Грузії. Вона не подібна до української революції 1917-21 років. У сьогоднішньому демократичному русі в Україні М. Горинь виділив три процеси, які взаємно впливають на себе, прискорюючи досягнення остаточної мети — побудови української самостійної держави. Перший процес — це швидке національне відродження українського народу, другий — це розвал імперії і третій — це процес будування національної держави. Вони взаємно перемішані, зазубрюються, витворюючи дуже своєрідну ситуацію. Бо якраз „той процес виростання із колоніяльної системи у царство національної свободи є нашою особливістю".

На ситуацію в Україні мають вплив три сили: національно-визвольні сили українського народу, партійно-шовіністична сила очо-

(Закінчення на стор. 4)

ЛЕНІНГРАДЦІ ВИМАГАЮТЬ ПОВЕРНЕННЯ ДО КАПІТАЛІЗМУ

Москва. — „Досить експериментувати — пора переходити до капіталізму!" „Проведемо 29-ий з'їзд КПСС у Нюрнбергу!" Плякати такого змісту принесли у понеділок, 3-го вересня, ленінградці на багатотисячний мітинґ, що відбувся на Двірцевій площі.

Майже 73 роки тому по цій площі до Зимового палацу бігли загони озброєних більшовиків, які скинули Тимчасовий уряд і спрямували країну на совєтський шлях розвитку. Нині потомки цих большевиків вимагають повернення до капіталізму і вважають, що комуністичну партію треба притягнути до міжнародного суду, як притягнули нацистських воєнних злочинців.

Одночасно з мітинґом на Двірцевій площі в Москві відкрилася чергова сесія Верховної Ради Російської федерації. На ній розглядаються справи економіки.

„Народ готовий до змін. Бідність і злидні панують скрізь", — заявив депутатам голова Верховної Ради федерації Борис Єльцин — нині найпопулярніший політичний діяч в Совєтському Союзі. Ця заява, як пише московський кореспондент аґентства АП Енн Імсе, суперечить недавній заяві генерального секретаря і президента Міхаїла Горбачова про страх народу перед реформами.

У тому ж повідомленні з Москви говориться, що дефіцит, який панує в країні, охопив і хліб. Коло хлібних крамниць столиці витягуються багатометрові черги. Минулої неділі полиці багатьох московських хлібних крамниць до вечора були пусті.

„Перехід до ринкової економіки розв'яже проблему дефіциту і послужить людям добру службу", — сказав, виступаючи в російському парляменті, голова Ради міністрів РСФСР Іван Силаєв. За його словами, російський парлямент повинен вже в цьому місяці прийняти закони, зв'язані з ринковою економікою. Російський прем'єр підкреслив, що такі закони повинен прийняти і центральний уряд. Але якщо центрові треба прийняти п'ять-шість законів, то парляментові Росії — шістнадцять. Навівши ці цифри, Силаєв дав зрозуміти, що багато залежить не стільки від Ґорбачова, скільки від республіканських урядів. Ця ж тема звучала і у виступі Б. Єльцина.

„Росія дасть поштовх до змін всієї країни. Центр вже не може іґнорувати той факт і перекреслювати те, що робимо ми", — заявив Єльцин депутатам Верховної Ради Російської федерації.

Колишній генерал КҐБ став депутатом

Москва. — Колишній генерал КҐБ Олег Калуґін здобув перемогу в додаткових виборах і тим самим став депутатом Верховної Ради РСФСР від Краснодарського краю. Противником Калуґіна під час виборів був місцевий робітиник сільського господарства Ніколай Ґоровой. Калуґін отримав у виборах 57,9 відсотка голосів, а його противник тільки 39,2 відсотка.

„Моя перемога у виборах свідчить про те, що революційний процес в СССР вже почав поширюватись також на провінції", — сказав Калуґін під час інтерв'ю кореспондентові аґентства „інтерфакс".

Проти Калуґіна виступали консерватисти і теперішні та колишні каґебісти, бо він у своїх виступах почав розкривати антинародні дії КҐБ, в рядах якого він служив понад 30 років. Після того його спершу позбавили генеральської ранги, припинили виплачувати пенсію, а генеральна прокуратура в Москві розпочала проти 55-літнього генерала судову справу за те, що він, мовляв, розголошував публічно державні таємниці. Декрет про відібрання від Калуґіна звання генерала підписав сам генеральний секретар ЦК КПСС і президент СССР Міхаїл Горбачов, голова Ради Міністрів Ніколай Рижков позбавив його усіх заслуг, а теперішній керівник КҐБ Владімір Крючков наказав припинити виплату пенсії. Усіх трьох Калуґін подав до суду.

Тепер колишній генерал користується парляментською недоторканістю і уряд не може притягнути його до судової відповідальности поки його Верховна Рада РСФСР не позбавить депутатського місця. У Верховній Раді РСФСР він зайняв місце Івана Полозкова, який став першим секретарем ЦК Компартії РСФСР. Полозков, після обрання на першого секретаря, зрезиґнував з посту депутата.

ПРЕЗИДЕНТИ ЗСА І СССР ГОТОВЛЯТЬСЯ ДО ЧЕРГОВОЇ ЗУСТРІЧІ

Вашінґтон. — Офіційні представники Державного департаменту ЗСА заявили, що обидва президенти, З'єднаних Стейтів Америки Джордж Буш і Совєтського Союзу Міхаїл Ґорбачов, приготовляються до чергової зустрічі, яка тим разом відбудеться в Гельсінках, Фінляндія, у понеділок, 10-го вересня. Кореспонденти запитали офіційних представників в Москві і Вашінґтоні, чи криза на Близькому Сході буде головною темою розмови. Відповідь була різна: президент Дж. Буш заявив, що крім Близького Сходу „у нас є чимало спільних справ і проблем для розв'язання і полагодження".

Очевидно, кореспондентам не вдалося розмовляти безпосередньо з президентом СССР М. Ґорбачовим, але представник міністерства закордонних справ СССР Геннадій Ґерасімов заявив, що в жодному разі близькосхідні проблеми не будуть перешкодою для дальшої корисної співпраці між СССР і ЗСА. Висилка американського війська до Савдійської Арабії відбулася в рамках резолюції Організації Об'єднаних Націй з метою перешкодити поширенню конфлікту і зупинення аґресії на інші арабські країни — заявив Ґерасімов.

Крім Близького Сходу у програмі розмов між президентами буде важлива справа європейської безпеки і зрушення з мертвої точки віденських переговорів. Він хоч це не водиться в совєтській політиці, легко заперечив твердження головнокомандуючого військами Варшавського Пакту ген. Владіміра Н. Лобова, що близькосхідні події можуть неґативно відбитись на переговорах у Відні. Ґерасімов сказав, що заяву ген. Лобова треба вважати радше здогадом, спекуляцією, а не становищем уряду СССР. Він, подібно, як це зробив раніше М. Ґорбачов, підкреслив, що розширення конфлікту і реактивізація військових дій з будь-якої сторони може перетворитися у більший конфлікт, але він не вірить, щоб ця подія стала на перешкоді двосторонньої співпраці між Совєтським Союзом і З'єднаними Стейтами Америки.

Плянована зустріч на вершинах між президентами Дж. Бушем і М. Ґорбачовим, на думку Ґерасімова і багатьох східніх і західних політичних аналітиків та знавців підсовєтської проблематики, є доказом здорових відносин між обидвома надпотугами. Правда, східні аналітики беруть до уваги й те, що непередбачена раніше зустріч відбудеться з ініціятиви Дж. Буша, але не без згоди Ґорбачова, який ще під час минулої зустрічі заявляв, що у випадку наглої потреби обидва державні мужі можуть ініціювати зустрічі, щоб не допустити до погіршення відносин між ЗСА і СССР.

Крім вершинної конференції між дипломатами Вашінґтону і Москви відбуваються пожвавлені розмови, правдоподібно з метою, щоб не допустити до воєнних дій великої американської військової армади і іракських аґресорів.

ЦЕРКВА ЧЕСНОГО ХРЕСТА ВЛАШТОВУЄ ПІКНІК

Асторія, Н. Й. — Парох церкви Чесного Хреста о. Олександер Гавкалюк, ЧСВВ, інформує, що в неділю, 9-го вересня відбудеться річний парафіяльний пікнік в Богеміан Голл і Парк, 29-01 24 авеню, Асторія. В програмі парафіяльного пікніку, який розпічнеться о год. 1-ій по полудні, гратиме оркестра „Роса", працюватиме українська кухня, різного роду розваги, лотерія, всякі ігри та вигравання. Вступ — 6 дол. для дорослих, 3 дол. для студентів у віці від 12 до 17 років, а для дітей до 12 років вступ безкоштовний. Весь прибуток зі свята буде вжито для закінчення нижньої залі церкви.

„НАЦІОНАЛЬНА СВІДОМІСТЬ ІДЕ ПОПЕРЕДУ, А МИ ЇЇ ЗДОГАНЯЄМО"

Джерзі Сити, Н. Дж. (О. К.). — Здається, що у цьому дивному році ми здоганяємо все, не лише національну свідомість, як каже Михайло Горинь, але і час, і простір, і наші думки та почуття, що немов табун диких коней летять попереду нас.

Бо як тут повірити, коли впродовж несповна місяця зустрічаємо того провідного політичного діяча сьогоднішньої України дослівно у різних кінцях світу: спершу на Запоріжжі, відтак у Києві, пізніше у Львові, а тепер в Джерзі Сити, де М. Горинь є гостем Українського Народного Союзу.

Після гарячкової погоні за М. Горинем в Києві, де у нього кожного дня тисячі справ і побачень, у затишку залі нарад УНС, лише час від часу дзвінок телефаксу перериває спокій нашої розмови. І М. Горинь якось спокійніший, навіть не так втомлений, як у Києві — хоча це щойно другий день його перебування у ЗСА.

Отже продовжуємо розпочату перед двома тижнями розмову у Києві, від питання, яким закінчили у цей пізній пропам'ятний вечір в готелі „Дніпро".

М. Горинь

— Скажіть трохи ширше яка власне кажучи ціль ваших відвідин у Північній Америці?

— Я маю кілька важливих цілей, які навіть важко поставити одну вище другої, бо усі вони однаково актуальні та пекучі. Але таки в першу чергу я хочу якнайширше познайомитися з українською громадою ЗСА та скоординувати нашу діяльність. Без вивчення наших спільних можливостей тяжко розробити подальший плян оптимальної співпраці. Досі ми проявляли дуже корисні ініціятиви, вони мали широкий розголос в Україні і вплив на ставлення широкої громадськости до діяспори. Ваша допомога чорнобильцям, рухівським організаціям була дуже корисною і потрібною. Але настав час започаткувати новий етап наших взаємин із погодженою скалею пріоритетів.

— Вам важливе також, як ви вже і у Києві згадували, зустрітися із американськими урядовими чинниками. Що обіцяєте собі із тих зустрічей?

— Я надіюся на такі зустрічі. Хотів би вкласти свою лепту у формування сприятливого ставлення урядових і ділових кіл ЗСА до проблем української державности. Серед ділових кіл ЗСА панує думка, що вкладати в нашу економіку кошти не зовсім безпечно. Вони з більшою охотою готові фінансово стимулювати союзні підприємства.

Думаю, ділові і урядові кола ЗСА недоцінюють серйозність процесів, які ведуть до розвалу СССР як останньої імперії у світі. І тому економічна допомога СССР, в першу чергу ризиковна, а в другу може мати негативний вплив на демократичні процеси утворення національних держав. Економічна підтримка саме імперської структури без сумніву розглядатиметься як санкція на використання сили проти визвольних змагань народів. Вклад капіталів в українську економіку, зокрема в економіку регіонів, де до влади прийшли представники Народної Ради і надійний (незалежно від наслідків наших змагань), і сприятиме утворенню української незалежности держави.

— Надіємося, що вам це вдасться. Але чи думаєте, що американські офіційні кола достатньо поінформовані про сьогоднішню Україну та її становище?

— Можна не сумніватися, що така поінформованість недостатня. Та й не може вона бути достатньою, ос-

(Закінчення на стор. 4)

ДОПОВІДЬ Г.Й. УДОВЕНКА

Ню Йорк. — Наукове Товариство ім. Шевченка влаштовує зустріч з постійним представником УССР до ООН Генадієм Йосиповичем Удовенком, який виголосить доповідь на тему: „Декларація про державний суверенітет України та становище до цього документу постійного представництва УССР до ООН". Доповідь відбудеться у четвер, 6-го вересня в Домі НТШ, 63 Четверта вул., між 9-ою і 10-ою вул. Початок о год. 7-ій вечора. Після доповіді — кава і солодке.

ЗУСТРІЧ З КОНҐРЕСМЕНОМ ДЖ. ТРАФІКАНТОМ

Філядельфія. — „Анчейн" Український краєвий центр історії та інформації влаштовує тут в п'ятницю, 7-го вересня, зустріч з конґресменом Джеймсом Трафікантом, який говоритиме на тему : „Справа Івана Дем'янюка, роля О-Ес-Ай та знеславлювання українців". Зустріч відбудеться в залі Українського Культурно-Освітнього Центру, Початок о год. 7-ій вечора.

В суботу, 8-го вересня, зустріч з конґресменом Дж. Трафікантом відбудеться в Нюарку, в залі церкви св. Івана Хрестителя, о год. 2-ій по полудні та в Ню Йорку в залі Народного Дому, Друга аве., о год. 6-ій вечора.

У СВІТІ

УРЯД ПОЛЬЩІ розробляє закон про відкриття першої за післявоєнний період фондової біржі. Після прийнятого у липні закону про продаж державних підприємств приватним власникам, цей крок розглядається як значна подія на шляху до реставрації капіталізму. Представник державного комітету у справі реформ заявив, що проєкт нового закону вже підготовлений для публічного обговорення і буде представлений на затвердження парляментом найближчим часом. Створення в країні фондової біржі стане одним з ключових пунктів у переході від централізованої соціялістичної економіки до ринкової. Польща при цьому орієнтується на досвід таких країн як ЗСА і Великобританія, не випускаючи з уваги і досвід мадярів, які відкрили першу у Східній Европі фондову біржу 21-го червня цього року.

ВИСТУПАЮЧИ НА ПРЕСОВІЙ конференції в індійській столиці, президент Афганістану Наджібулла заявив, що при певних умовах він відмовиться від державного контролю над засобами масової інформації і навіть передасть частину своїх збройних сил під командування якогось нейтрального органа. Однією з умов Наджібулла назвав проведення в країні загальних виборів. „Ми вступили у перехідний період, — сказав Наджібулла. — Цей процес повинен початися з переговорів всіх зацікавлених сторін". Більшість керівників опозиційних повстанських груп завжди відкидали пропозиції Наджібулли. Вони вимагають усунення його від влади. Недавно Наджібулла майже місяць провів в СССР, що викликало на Заході здогади про його можливе усунення від влади.

ПОЛІЦІЯ ЗАХІДНЬОЇ Німеччини заарештувала Вольфґанґа Бірмана, колишнього члена ЦК компартії Східньої Німеччини і одночасно генерального директора комбінату „Карл Цайс". В. Бірмана обвинувачують у присвоєнні власности музею при інституті Карла Цейса на суму 180,600 долярів. Колишній партійний апаратник перебрався у Західню Німеччину в лютому, щоб сховатися від обвинувачення, пред'явленого йому східньонімецькою прокуратурою.

В АМЕРИЦІ

НА ПЕРШОГО КВІТНЯ цього року в З'єднаних Стейтах проживало 245,837,683 особи. Це перший, попередній підрахунок недавнього перепису населення. Найбільшим щодо кількости населення стейтом залишилася Каліфорнія, стейт Ню Йорк зберіг друге місце, Текс — третє. На четверте вийшла Фльорида, яка була раніше на шостому. Тепер там більше мешканців, ніж в Іллиної і Пенсильванії.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖОРДЖ БУШ має намір запропонувати найбільш „багатим" американським союзникам взяти участь в оплаті військ З'єднаних Стейтів Америки на Близькому Сході. Помічники і дорадники Президента розробляють плян прямого відшкодування видатків ЗСА на утримання військ. Згідно з цим пляном, союзники ЗСА повинні будуть повернути втрати країнам, які зазнали шкоди із-за кризи в районі Перської затоки — таким як Туреччина і Єгипет. Вважають, що утримання американських військ протягом місяця обійдеться ЗСА, як мінімум, в один більйон долярів. Покликуючись на неназваного співробітника Ради Крайової Безпеки, агентство АП передало, що ЗСА вирішили звернутися за грішми до Японії, Німеччини, Савдійської Арабії, Об'єднаних Арабських Еміратів і Південної Кореї. Японія вже погодилася виділити один більйон долярів після того, як Дж. Буш особисто звернувся до прем'єр-міністра Японії Тосікі Кайфу.

ПАСТОР ДЖЕССІ ДЖЕКСОН, який вважає себе лідером негритянської спільноти ЗСА, відвідав Багдад. Дж. Джексон, який двічі добивався права стати кандидатом на президента від Демократичної партії, заявив в Аммані, Йорданія, перед відлетом у Багдад: „Якщо керівники наших країн будуть провадити переговори, то, можливо, вдасться уникнути гіршого у нинішньому конфлікті на Близькому Сході. Набагато ліпше говорити, говорити, говорити, ніж воювати, воювати, воювати". Джексон перебував у Багдаді як телевізійний репортер, бо, починаючи з осени, він буде головним ведучим нової телевізійної передачі.

ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС

З Головної Канцелярії УНСоюзу інформують, що до новоствореного Фонду Відродження України — УНС вплинуло від членів УНС до суботи, 1-го вересня, 3,113 чеків— дивіденд, відсотків від боргових зобов'язань і добровільних датків — на суму

77,240.36

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street Jersey City N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс)

Subscription 1 year — $40.00 6 months — $22.00 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00 Change of address — $1.00 Make check or money order payable to "Svoboda"

Second Class Postage paid at Jersey City N.J.

Польща у 1980 і 1990 роках — наука для України

У серпні 1980 р. вибух страйк у портових доках Ґданська, який дав поштовх до зорганізування підпільної політичної робітничої організації „Солідарність". Ця назва символізувала дійсну солідарність — верства інтелектуалів з робітництвом. Десятиріччя „Солідарности" відзначали офіційно в авдиторії університету у Варшаві. Боротьба „Солідарности" проти комуністичного режиму й проти підлеглости Москви переходила різні етапи. Генеральний секретар Компартії Польщі Войцех Ярузельський завів був вийнятковий стан і виарештував усю верхівку цієї організації. Це тільки скріпило ворохобницький рух, який таки переміг. Прийшло до компромісу, в якому рішено перевести вибори до варшавського сойму, в яких суперечили два табори: Компартія і „Солідарність". Комуністи програли на цілій лінії, але для задемонстування національної єдности — генерал Ярузельський став президентом, Тадеуш Мазовєцький, делеґат „Солідарности", журналіст, зайняв пост прем'єра. Також ресорти культури, закордонних справ, фінансів і торгівлі — дістались „Солідарності". Весною цього року голова „Солідарности" Лєх Валенса почав критикувати уряд, який ніби замало енерґійний і не вміє дати собі раду з економічними труднощами, та висловив бажання стати президентом. Мазовєцький запросив Валенсу на ту врочисту академію у Варшаві, але Валенса не приїхав та прислав листа з дальшими докорами і поуками своєму колишньому приятелеві, прем'єрові уряду.

Цей нісенітний конфлікт у політичній верхівці Польщі зробив погане враження у широкому світі, відвернув увагу загалу громадян від найважливішої проблеми, якою є трудний перехід з контрольованої економічної системи на вільний ринок та поділив громадянство на два табори, які витрачають час і енерґію на цю персональну мишодракізку. Валенса став був наче символом свободолюбного руху, що завершився прогрою комуністичної диктатури і створенням першого демократичного уряду в колишній сателітній країні. Навіть генерал Ярузельський заявив був, що він перестав бути комуністом. Польща, як і Мадярщина, Чехо-Словаччина, Східня Німеччина, Болгарія і Юґославія користуються економічною допомогою від Світового Банку й Европейської економічної спільноти, від Америки й Японії. Польська діяспора помагала і помагає своєму материкові фінансово та помагає в організуванні зв'язків з багатими країнами світу. Польська діяспора не втручаєься до внутрішніх справ Польщі, закордонна польська преса обмежується до рестрування подробиць цього конфлікту у Польщі — не займаючи нічиєї сторони. Це мудре становище. Поляки у широкому світі займають вичікуюче становище, щоб сам народ у Польщі висловився у найближчих виборах. Але з тими виборами клопіт, бо згідно з польською конституцією вибори до варшавського сойму повинні відбутися щойно у 1992 році, а шостирічна каденція президента Ярузельського розпочалася щойно у минулому році. Але кореспондент „Ню Йорк Таймсу" не виключає, що вибори можуть відбутися з початком наступного року а то й може цієї осени. Звеличники Валенси вимагають, щоб Валенса вибрав сойм, не чекаючи на загальнокрайові вибори. Сам Валенса готов чекати до загальних виборів. Якщо президентом став би Валенса, то воно ледве чи вийшло б у користь Польщі. Валенса — глибокий патріот, але людина без поважної освіти, робітник-електромонтер. Ярузельський хоч із комуністичним минулим, виявив чималу зручність та доказав що він більший поляк як комуніст. Польща не може дозволити собі на легковаження світової прилюдної думки, а позатермінове відсунення набік Ярузельського і вибір на його місце Валенси не зробило би доброго враження. У Чехо-Словаччині президентом теж не став політик, тільки драматург Вацлав Гавел, але це інтелектуал.

Показова наука для верхівки українського визвольного руху і широкого суспільства в Україні: за всяку ціну зберігати єдність і ніяк не створювати внутрішнього конфлікту на тлі різниці поглядів на тактику чи персональних амбіцій. І не витрачати часу на енерґії на вияв емоцій, коли потрібна організаторська праця. Польща у кращій ситуації, як Україна, бо її міжнародний правнодержавний статус визнаний вже у 14-ти точках декларації Вудро Вілсона під час Першої світової війни. Вправді Америка визнає за всіма народами право державного самовизначення, але це становище декларативне, яке нехтує нашим становищем, що Україна самовизначилась 22-го січня 1918 року. Тим паче мусимо доказати самим собі і всьому світові свою державницьку зрілість.

М. Брід

ЧАС СЕРЙОЗНИХ ПОЛІТИЧНИХ ВИРІШЕНЬ В УКРАЇНІ

I.

Закінчення першої сесії Верховної Ради УССР XI скликання завершило дуже напружений етап розвитку політичної ситуації в Україні. Позначився він цілим рядом подій, процесів, які відкрили нову сторінку в історії України. Вибори до Верховної Ради та до місцевих рад, Живий ланцюг, початок першої сесії й схвалення нею Декларації про суверенітет, прийняття Закону про економічну самостійність УССР, узаконення національної символіки в кількох областях, бурхливий розвиток церковного життя, ліквідація цензури — ось дуже неповний перелік найважливіших фактів. Це, про що можна було нещодавно лише мріяти, стається дійсністю, приходить як натуральна справа. Інколи здається, що дійсність випереджає нашу уяву й наші побажання. Немов би на очах розпадається тоталітарна імперія, яка мала проіснувати віковічно (адже, комунізм, це „останній щабель у розвитку людства"), і мов Фенікс із згарищ відроджується Україна, українська держава.

Пригадуються слова Євгена Сверстюка з його знаменитого есею „Іван Котляревський сміється": „Ніякою логікою не пояснити нам наших відроджень після поразок і самого факту нашого національного існування: ми живемо в стихійно-іраціональному, в глибинах, самим корінням, що вічно пробивається паростками і рідко досягає нормального цвітіння". І, коли у 60-их роках ці слова, як і слова інших Шестидесятників були саме отими паростками, що з'явилися „на витоптаному пустирі нашої історії", то сьогодні маємо до діла з початком нашої нової весни, нового цвітіння. Воно щойно наклюовується, ще, здається, легкий подув зими може знищити його, проте, досягнене стане принаймні надійним ґрунтом для нового відродження.

Оце песимістичне твердження часто висловлюється в розмовах, у прогнозуванні завтрашнього дня. Не віриться бо ані у щирість демократизаційного курсу Ґорбачова, ані у безперебійний розпад імперії, ані в комуністичний суверенітет України. Звідси породжуються палкі дискусії про характер змін, їх можливий розвиток, про цілі Ґорбачова, Єльцина, Кравчука, чи теж про стратегію й тактику демократичного руху. Спробуймо тоді й ми підвести підсумок дотеперішнього розвику подій та висловити декілька спостережень про ймовірний хід подій у недалекому майбутньому.

Сьогоднішню політичну ситуацію в Україні визначає кілька взаємопов'язаних з собою чинників. З одного боку, це намагання Ґорбачова перебудувати СССР так, щоб зберегти його централізований характер, великодержавний статус, а з другого маємо дії демократичного руху, пробудженого народу, спрямовані на здобуття якнайширшої підметности суспільства, національної і державної незалежности. З такого укладу відносин випливає також й внутрішня та зовнішня динаміка перетворень. Йдеться тут перш за все про соціяльну й економічну ситуацію, яка характеризується зростаючою дестабілізацією. В наслідок бо тотальної кризи комунізму як суспільно-політично-економічної системи, перед Кремлем, як і цілим населенням СССР станула конечність побудови нової системи. Як відомо, на початку свого правління Ґорбачов стремів до перебудови в господарчій сфері. Коли згодом показалося, що її неможливо провести без повалення закостенілих номенклятурних структур, без плюралізації політичного життя та без емансипації республік — тоді прийшов час на серйозні зрушення в усіх ділянках. В Україні зійшлося це з початком десталінізації життя, чого найбільш видимим знаком був відхід від влади Володимира Щербицького.

У цьому контексті найсерйознішим викликом для українського демократичного руху під сучасну пору є справа заключення нового союзного договору. Ґорбачов стремить до якнайскорішої реалізації своєї концепції такого акту, яка зводиться до затримання сильного центру в „оновленому союзі суверенних республік". Як можна здогадуватися, стоячи перед непередбаченою хвилею самостійницьких тенденцій практично у всіх республіках, він рішився на своєрідний випереджаючий маневр, в якого основі лежить бажання утримати максимум компетенцій в руках центральної влади. Ідеться тут про оборону, безпеку, зовнішні відносини, зовнішню торгівлю, одну грошову одиницю, зв'язок й транспорт. Адже, відомо, що контроля над цими справами становить підставу всілякої серйозної влади.

Більшість із совєтських республік проголосила суверенітет. У міжнародному праві воно означає повну державну незалежність. Однак, судячи з доступних документів, пресових публікації — в СССР офіційно приймається своє тлумачення цього терміну. Мовиться отже, про „суверенні права" совєтських республік, які мали б залишитися у федеративному чи теж конфедеративному зв'язку. Отож, суперечність.

Закінчення буде.

ЗДОРОВ'Я — ВСЬОМУ ГОЛОВА!

Д-р мед. Роман Осінчук

Стан здоров'я в поодиноких стейтах ЗСА

Часом треба відійти від здоров'я людини та поглянути на стан загального здоров'я людности у ЗСА. На це напровадила автора цих рядків цікава стаття про стан й умови здоров'я у поодиноких стейтах ЗСА, яка появилась останнього місяця у одному з американських медичних журналів. Для висвітлення цієї проблеми були перепроваджені докладні опити по стейтах та зібрані відомості лише у таких проблемах народного здоров'я: стиль життя, доступ та можливість користання із всякого роду догляду народного здоров'я, працездатність, хворобовий стан людности даного стейту та смертність людности у стейті.

Такі статистичні відомості зібрані широким штабом співпрацівників спеціяльних установ таких, як Рада державної опіки, Державний центр для збирання статистики народного здоров'я, Окремий відділ міністерства здоров'я ЗСА та осередок для контролі захворювальности перейшли ще контроль відповідної комісії експертів народного здоров'я і в такій формі доперва передані до загального відома. Очевидно такий звіт є досить цікавий для кожного громадянина й тому автор цих рядків подає його нашим читачам у прикінцевому вакаційному періоді до відома й застанови.

Які ж найважливіші фактори у кожній з тих згаданих п'ятьох ділянок народного здоров'я були взяті до уваги? 1. У стилі життя була звернена увага на виховання молоді, освіту та здоровні навики в родині, курення та вживання алькоголю, хвороба серця у родині, спосіб провадження кухні та віджившовання, вживання авта та причина автових випадків, а врешті злочинність населення та її причини; 2. В ділянці вживання лікарської опіки була звернена увага на опіку вагітних жінок, немовлят та дітей вчасного віку, на статистику смертности у вчасному віці, на грошові видатки на здоровні цілі у кожному стейті зокрема незаможного населення; 3. У ділянці непрацездатности були зібрані відомості про відвідини загальної людности амбуляторій чи клінік шпитальних та лікарських кабінетів у справах здоров'я часто хворих для лікування чи й здорових для контролі здоров'я та які чинники причинилися до хворобового стану людини чи нещасливих випадків, зокрема в часі праці, та як часто такі хворі відбували лікарські оглядини в часі своєї хвороби чи випадку; 4. Втрата працездатности з приводу хвороби чи випадку, тимчасова чи тривала, зокрема таких хворіб як туберкульоза, ревматизм та інші хронічні інфекційні хвороби, хвороб серця й новотворів, чи зокрема тепер хвороби АІДС та взагалі наслідки всякого захворювання; 5. А врешті у випадках смертности висліди аналізи причин смертности у людей всякої раси. Тут зокрема ці згадані дані були зібрані за три останні роки й тоді переведено середню аритметичну для кожної проблеми зокрема для одержання докладних цифер смертности з різних причин.

У висліді такої аналізи здоровного стану людности кожного стейту зокрема виникли цікаві відомості не лише для уряду, але й для кожного громадянина про здоровний стан кожного стейту. Тому цікаво подати відомості та льокалізацію у табелі кожного стейту залежно від оцінки здоровного стану його населення. А тоді читачеві може прийти думка, де він хотів би тепер жити. Проте поданий тут здоровний стан стейту не мусить бути довготривалий. Він може змінитись залежно від того як будуть ставитися громадяни даного стейту до проблеми здоров'я.

На підставі описаного тут звідомлення то на першому місці найкращого стану здоров'я населення є стейт Юта та Міннесота, а далі дещо Ню Гемпшир. Гаваї, Небраска, Коннектикат, Массачусетс. Далеко дальше, на двадцятому місці, Пенсильванія та Каліфорнія, а ще дальше бо на 34-му місці, Ню Йорк та Іллинойс, вже цілком на кінці Фльорида і Ню Мехіко, а на самому кінці Вест Вірджінія та Аляска. Треба завважити, що в Юта та Міннесоті є найменше курців і хворих на рака легенів, правдоподібно у зв'язку з малою кількістю курців. Є там теж найменший відсоток злочинности та автомобільних випадків.

Якщо взяти до уваги Ню Гемпшир, то зібрані статистичні дані у всіх п'яти групах є кращі як в інших стейтах. На Гаваях є найменша смертність немовлят у порівнянні з іншими стейтами. У стейтах, що стоять статистично на дальших місцях можна завважити більшу злочинність, недбале віджившовання, гіршу опіку над немовлятами, курення, алькоголізм, наркоманія тощо.

Очевидно, що жадна статистика не є досконала. Це, однак, добрий показник на дану справу. Проте навіть у гірших стейтах є деякі ділянки добрі, але в загальній табуляції переважає й зісумування усіх п'ятьох ділянок цієї зібраної статистики. Як приклад може бути стейт Аляска, який є на кінці табелі, Очевидно, що там неґативну ролю грає клімат та далекі й невигідні дороги, получення деяких осередків замешкання громадян Аляски та брак скорої належної лікарської опіки з того приводу. Умови праці в такому кліматі грають теж свою шкідливу ролю. Не важко нам здогадатись чому в цій табелі аж на 34-му місці стоїть Ню Йорк зі своїми екологічними проблемами, великою масою автомобілів, наркоманії та злочинства. Це хіба здоров'ю не сприяє?!

Максим Бойко

КНИГА ПРО ТЕРПІННЯ НАРОДУ

„Світова Ліґа Українських Політичних В'язнів у боротьбі за українську державу": есеї спогади, свідчення, літописання, документи Другої світової війни. Зред. М.Г. Марунчак, Вінніпеґ, 1990, 1294 стор., іл., док., мапи.

Цим вихідним повідомленням про появу цінної книги з мучеництва українських політичних в'язнів у німецьких арештах, тюрмах і концентраційних таборах, уважаємо як нагоду присвятити до причинків документації про терпіння українського народу взагалі за повну незалежну самостійність.

Кожний рецензент і критик має право підходити до наявного твору після власних міркувань, щоб віднайти щиру правду притаманну усьому народові, у нашому прикладі — в боротьбі за долю України. У згаданому збірнику бере участь коло 500 осіб включно з авторами статтей, редакційним складом на чолі з д-ром М.Г. Марунчаком і великим числом жертвовидавців. Увесь документальний матеріял поділений на сім розділів включно з матеріялами примусових робітників „Ост", що робить збірник соборним і тим дає притоку подати ширші дані про терпіння нашого народу. У збірнику поданий толковий довідковий апарат та джерельні матеріяли.

Сучасні критики публікованого баґажу звертають увагу на малий інтерес читачів до поезії і прози, а більший до споминкової літератури, в якій кожний знаходить бажані дані про минуле і пережите мільйонами рідного народу. Слід сказати, що в нас донедавна дуже мало доцінювалося описувати своє особисте минуле, більшість уважає, що „так мало бути", тому у нас документальні особисті спомини появляються дуже рідко.

Правні та політичні науки навчають, що кожна зріла нація розгортає своє самостійне життя від віків на батьківській території заселену кровним, мовним та історичним пов'язанням, завершену владою. Перших дві умови ми маємо, а за третю ввесь народ веде виснажуючу боротьбу. До цього, на нашу думку в останніх десятиліттях ще дійшов „гео-політичний прецедент", себто лихий замір наших сусідів — винищити автохтонне населення й посісти його територію. На наших очах цей процес відбувається в інших частинах світу.

На нашу думку, перальельно в „індустріялізацію СССР", почавши з 1930 року, вкладено ще і другий замір винищити народ родючої смуги України і на його місце посилити іншородний елемент. Цю ганебну програму почали також здійснювати німецькі нацисти „Нової Европи", з часу якої у цьому збірнику подаються терпіння українських революціонерів. Як подає журнал „Оґоньок" (ч. 8-ме, лютий, 1990, ст. 22), М. Хрущов у своїх „воспоминаніях" подає, що після Другої світової війни, на місце виселених татарів із Криму, Лозовський і Міхаелс запропонували заснувати „Єврейську советску республіку". Сталін тим сильно обурився, уважаючи, що це „американська аґентура" і почав арешти жидівських діячів включно з дружиною Молотова — Жимчужиною.

Геополітичні наміри окупантів України в тридцятих роках народ також боронив сильною вірою у Бога-Христа, яка сильно спиняла „колективізацію" і якої дуже боятться іновірці. Тому в тих роках наполегливо почали ліквідувати і Церкву.

Поява вищезгаданого збірника завдячується праці д-ра М.Г. Марунчака, колишнього президента УВАН у Вінніпезі, який зумів перевести інціятиву у завершене діло. Цей твір зо всіма додатками англійською мовою, внутрішнім впорядкуванням і довідковим апаратом дорівнює книгам Західньої Европи та вимогам книжного американського континенту.

Про документальне призначення збірника будуть писати інші рецензенти. Моя вибрана тема „терпіння народу", які ніде і ніколи не гинули. У наш час витворилася ще одна відповідальність: „терпіння за терпіння", себтоєвангельське: „хто воює мечем від нього сам гине" (цитата з пам'яті). Терпіння українців не можуть пропасти безслідно. Коли сьогодні штучний московський „союз республік" жадає від народів викупу за злочинне керівництво КПСС, слід йому виставити рахунок терпіння народу: мільйони жертв, що кожний вмирав іншою смертю, засланих на каторжні роботи, залишені каліки, сироти, вдови, немічні, вдодатку зловмисне нищення майна і культури пам'яток. Чи знайдеться серед нас рахівник, що складе правдивий звіт страждань комуни і нацизму.

Михайло Лоза

ПРО НАЙНОВІШИЙ ТВІР Р. ВОЛОДИМИРА

Р. Володимир — „Манівцями" (Повість із сучасного побуту в Америці). Видавництво Юліяна Середяка. Буенос-Айрес, 1989.

I.

Прочитавши повість „Манівцями", не один читач-рецензент — з наміром писати рецензію — **поставить** собі питання: від чого почати? Таке питання в даному випадку переслідує і мене. Справді, від чого почати? Адже ж у повісті є чимало аспектів — гідних уваги рецензента. Тому й важко рішитися, котрий з цих аспектів поставити у рецензії на розгляд на першому місці. Почнемо з назви повісти: „Манівцями". Уточнення значення цього слова, думаю, допоможе краще зрозуміти зміст повісти, краще пізнати мету, з якою автор цю повість писав.

Борис Антоненко-Давидович у своїй праці „Як ми говоримо", на стор. 93-ій, для слова манівець дає таке пояснення: „Не пряма дорога, а кружна зветься манівець". Після цього пояснення автор подає приклад: „Хто манівцями простує, той удома не ночує" (прислів'я). Подібні пояснення находимо і в українських словниках. У словнику Бориса Грінченка — між іншими — стрічаємо такий приклад із словом „манівці": „Бери, сестро, срібло-злото та йди манівцями, щоб ми тебе догнали, щоб ми тебе не вбили". Українсько-англійський словник Подвезька під гаслом „манівець" подає англійське слово „Roundabout way".

Отож — із пояснення слова „манівці" видно, що події повісти „Манівцями" покотилися не прямою, а окружною дорогою.

Дуже вимовним є рисунок на обкладинці книжки, але його мову, його символіку можна буде зрозуміти краще аж після засвоєння змісту повісти. Тому справу інтерпретації рисунку відкладемо на пізніше.

Виразний натяк на те, про що буде мова в повісті, автор зробив у передмові, якій дав назву „Вітайте, дорогі читачі!" (Стор. 7-8). Оце звернення до читачів дуже знаменне, і тому є рація подати хоч уривки з нього.

„Либонь погодитесь у тому — каже автор, — що з довгих десятиліть уже проживаємо на наших острівцях поселень здебільша у самотині, не зважаючи на вир навколишнього руху, що хоч стрясає всім існуванням, проте не здатен огріти наші осиротілі серця".

І далі: „Панівний характер нашого часу такий, що й по вужчих етнічних осередках пропадає, серед загального вирівнювання, людська одиниця — з її, Богом даною, особовістю, відмінними одна від одної прикметами, своєрідною неповторною якістю. Пропадає в повені поголовної одностайности".

„У книжці, що найшлась у Ваших руках, Шановні Читачі, автор якраз і бажає привернути загальну увагу до гайнованої вартости одиниць, що пропадають невпізнаними й невикористаними серед несприятливого клімату обайдужнілого до якісних одиниць стандартного загального мірила.

У творі зображено не якийсь випадковий, а насправді дійсний тип персонажів, що їх доля закинула між чуже, не співмірне до їхнього походження, середовище, проте не збавила їх стійкости свідомих власної гідности людей".

Персонажі повісти „Манівцями" не тільки правдиві, але й можна припускати, що головна постать цього твору — Радомир — це сам автор і що сімейна хроніка, якою є фактично повість „Манівцями", — це хроніка авторової сім'ї. Але це тільки припущення. На твердження і на перепровадження аналогії між хронікою життя Радомира і сімейною хронікою автора належало б бути докладніше ознайомленим з біографією автора.

Не можна не звернути уваги на структуру повісти. Слід сказати, що Р. Володимир — не тільки в цьому випадку, але й у інших своїх творах, — виявив високу майстерність в композиції. Архітектоніка літературного твору має чималий вплив на його вартість. Це — очевидно — Р. Володимир мав на увазі, коли писав повість „Манівцями".

Хоч повість „Манівцями" і є своєрідною сімейною хронікою, то — компонуючи цю хроніку — автор не притримувався хронологічного порядку. Розповідь про родину Прісних, яка (родина) між персонажами повісти займає центральне місце, автор розпочав з того часу, коли ця родина поселилася в одному із середньо-південних стейтів Америки, де голова родини Радомир Прісний — у неназваному місці отримав працю професора університету. Щойно після цього — в процесі акції — читач довідується про деякі факти, які заіснували в житті Радомира, а згодом і його родини перед тим. Довідується читач про те, що виеміґрувавши із рідного краю, Радомир Прісний перебував деякий час у Австрії, де пізнав свою майбутню дружину Софію, згодом переїхав до Баварії, щоб не попасти в руки большевикам. Довідується читач, як Софія відшукала свого нареченого, як вони побралися, як виїхали до ЗСА. Спочатку поселилися у східній частині Америки, а згодом переїхали на нове місце.

Продовжуючи читання повісти, читач дізнається, що у Прісних є троє нащадків: син — Денис і дві дочки: Орися і Катруся. Виступають вони у повісті вже як дорослі, про їхнє дитинство — тільки натяки, тільки згадки мимоходом. В основну, у розповідь, яка стосується родини Прісних, автор вставив багато епізодів, з якими ця родина була зв'язана посередньо.

На новому місці поселення родина Прісних жила самітньо, бо українського середовища там не було. Відірваність від українського світу була постійною журою Радомира. Турбувався він не так про себе, чи дружину, а про своїх дітей. Ось одна із головних причин турбування: „ — Нам, батькам (говорив Радомир до дочки Орисі), ваша майбутня доля дуже на серці; ясно, бажаємо вам усього найкращого в житті, а зокрема поріднитись із гарними людьми рідного середовища. От може й таке створимо для нашого загального добра. Аби наш вилеліяний в душі світ не пропадав на чужині. І щоб наші люди тут даремне не переводились". (Стор. 237).

Закінчення буде.

ГОЛОВНА КВАРТИРА НАТО оголосила, що генеральний секретар цієї організації Манфред Вернер відвідає найближчим часом Чехо-Словаччину і зустрінеться з президентом країни Вацлавом Гавелом. Під час візити М. Вернер виступить з промовою перед депутатами парляменту, зустрінеться з вченими і студентами.

КУВАЙТСЬКИЙ АМБАСАДОР Мохаммед Абульхасан заявив, що після окупації іракські вояки вигнали з місцевих шпиталів всіх пацієнтів, що привело до смерти кількох тяжко хворих людей. Всі п'ять кувайтських шпиталів призначені тепер лише для іракських військовослужбовців і „народної армії", яку загарбники намагаються створити в окупованій країні.

Дирекція Української Школи при Церкві-Пам'ятнику в Бавнд Бруку, Н. Дж.

повідомляє, що

НАВЧАННЯ в 1990/91 ШКІЛЬНОМУ РОЦІ

розпочинається

в суботу, 8-го вересня 1990 р. о год. 10-ій ранку

Буде відправлений

МОЛЕБЕНЬ в ЦЕРКВІ-ПАМ'ЯТНИКУ

Навчання відбувається в приміщеннях школи в Домі Української Культури кожної суботи від 9-ої ранку до 1-ої по пол.

За інформаціями звертатися тел.: (201) 725-5322

ДИРЕКЦІЯ

Увага! Увага!

Ню Йорк місто й околиця!

СВІТЛИЧКА

83-го Відділу СУА

(існує понад 20 років)

ПОЧИНАЄ СВОЇ ЗАЙНЯТТЯ

в суботу, 8-го вересня 1990 р. о год. 10-ій ранком в приміщенні школи св. Юра в Ню Йорку, Н.Й.

Схід 6-та вул.

Вчителька — **Лідія Андрусишин**

Запрошуємо діточок дошкільного віку до участи.

ОМУА

Об'єднання Мистців Українців Америки запрошує Вас на

ВІДКРИТТЯ ВИСТАВКИ КАРТИН

ТАНІ ОСАДЦИ

в неділю, 9-го вересня 1990 р., о год. 1-ій по пол. в Ґалерії ОМУА при 136 Друга Авеню в Ню Йорку.

Виставка буде відкрита від год. 6-8-ої веч. кожного дня та суботи і неділі від 1-ої до 8-ої веч. до 23-го вересня 1990 р.

Заходом приятелів

Товариства Української Мови ім. Т. Шевченка

— відбудеться —

КОНЦЕРТ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ

(в програмі народні, історичні та стрілецькі пісні)

В п'ятницю, 7-го вересня 1990 р. о год. 8-ій веч.

в залі української католицької школи

св. Івана Хрестителя в Нюарку, Н. Дж.

при Українській Плазі (колись Сенфорд Аве. та Айві вул.)

та в неділю, 9-го вересня 1990 р. о год. 2-ій по пол.

в Українському Народному Домі

при 140, 2-га Авеню в Ню Йорку, Н. Й.

ВИСТУПАЮТЬ:

НАДІЯ ПЕТРЕНКО-МАТВІЙЧУК, заслужена артистка України — сопрано

ОЛЕКСАНДЕР ГАРКАВИЙ, соліст Луцької філгармонії

СЕРГІЙ МАКСИМІВ, викладач Дрогобицької музичної школи — музичний супровід

ГАЛИНА ДЕМЧЕНКО, заслужений працівник культури та член Товариства української мови ім. Тараса Шевченка — конферансьє

Весь дохід призначений на фонд Товариства Української Мови ім. Т. Шевченка.

Два Леви

Владика Антоній висвячує Михайла Лева в чин Диякона.

Мова тут не про львівських левів, а про нюйорських Левів духовного чину. Одного Лева вся Українська спільнота Ню Йорку та околиць знає з його посвяти в священичому чині в українській католицькій церкві св. Юра в Ню Йорку. Це — отець Лев Ґолдейл, люблений, шанований і поважаний всіми парохіянами цієї церкви.

Другий Лев — це недавно висвячений отець диякон Михайло Лев української автокефальної православної церкви св. Володимира в Ню Йорку. Саме тут опис цього другого Лева.

Отець Михайло Лев народився 3-го липня 1944 року. Вищу освіту одержав з музики в консерваторії Ленінградського університету. Звідтіля дістав працю в Ужгороді, де викладав композиції і теоретичні дисципліни в музиці. До Америки приїхав в 1975 році, а в 1982 — став членом хору „Думка", де до цієї пори співає тенором. Важливіше завдання о. М. Лева в хорі „Думка" — це обробки багатьох пісень на мішаний хор, ведення жіночого ансамблю хору „Думка", а також є дорадником диригента „Думки". Його музичний талант та непересічне знання музики обдарувало хор „Думку" до великої міри. Михайла Лева охрестив у церкві св. Володимира отець В. Базилевський в березні 1983 року. В цій церкві прийнято його на дириґента церковного хору. На початку 1990 року закінчив богословську семінарію Українського Православного Осередку в Бавнд Бруку, Ню Джерзі, а 24-го червня — був висвячений в чин диякона Владикою Антонієм та виконує духовну працю в церкві св. Володимира в Ню Йорку.

Українська Православна церква збагатіла особистістю о. М. Лева. Він не тільки відзначається високою освітою, особливою інтеліґентністю, але, як людина, надзвичайно добрим характером. Його вдача найбільш влучна на покликання в священичий чин. Ми, члени хору „Думка, особливо горді, що маємо нагоду перебувати в його товаристві, бути його приятелями, користати з його музичного таланту та насолоджуватись його присутністю.

Отцеві М. Левові бажаємо найкращих успіхів на вибраній ним теперішній дорозі життя.

Едвард Кухар

Успішний танцювальний табір

Учасники танцювального табору Фундації Української Спадщини.

Фундація Української Спадщини околиць копалень вугілля з 23-го до 28-го липня ц.р. провадила перший річний танювальний дений табір на оселі ім. Ольжича у Лігайтоні, Пенсильванія. 24 танцюристи у віці від 5-ти до 30-ти років взяли участь у таборі. Хореографом і мистецьким керівником табору була Галя Козак з Філядельфії, а помічниками і інструкторами — Паула Дуда, Михайло Дуда і Сандра Минарчик, члени ансамблю „Казка".

Кожного дня учасники дві години танцювали. Опісля відбувалася різноманітна програма мистецтва і спорту. Христина Прокопович оповідала про ґердани і вчила дітей як їх робити. Кожного дня діти працювали над ґерданами, а інші вчилися писати писанки. Інші, для розваги, займалися спортом. По обіді учасники співали українські народні пісні під акомпаньямент гітари і бандури, дивилися фільми найкращих ансамблів з України. Був ще й час, щоб трохи покупатися у басейні.

Закінчення тижневого табору відбулося в суботу, коли танцюристи дали виступ і показали свої ґердани і писанки. Наймолодші діти виконали танець „Журавель", хореографія Галі Козак. Середня група учнів затанцювала „Козачок" і „Гречаники" В. Авраменка. Молодий Роман Прокопович захопив публіку, затанцювавши „Чумак" Авраменка. Заавансовані танцюристи виконали „Гуцулку", „У полі" і „Полечку", хореографія Г. Козак. Запрошені гості, таборовики Золотого Хреста, заспівали пісню і рецитували віршик. Усі танцюристи заспівали пісні, котрі навчилися під час тижня. Програма закінчилася жвавим „Гопаком", хореографія Г. Козак, який блискучо виконав ансамбль пісні і танку „Казка" з Патсвилл, Па., з участю найстарших танцюристів табору. Після успішного виступу відбулася забава під звуки оркестри „Чумаки" з Філядельфії.

Учасники табору, батьки, родичі і гості ґратулювали і висловлювали задоволення з такого гарного табору і радили, щоб наступного року табір був довший. Плянування табору на наступний рік вже починається.

Зацікавленим табором, членством, чи іншими заняттями Фундації слід звертатися доПаули Дуди тел. (215) 262-0807, або до Йосифа Зуковського — (717) 622-8056.

Варто тут згадати, що організатори табору — це вже друге, третє і четверте поколіня українців, котрі не тільки зберігають нашу культуру, але її передають в найкращому дусі і на найвищому технічному рівні.

Паула Дуда

— UNCHAIN —

Ukrainian National Center: History and Information Network
P.O. Box 300, Newark, N.J. 07101 ■ (201) 373-9729

УЛАШТОВУЄ ЗУСТРІЧ

З КОНҐРЕСМЕНОМ ДЖЕЙМСОМ ТРАФІКАНТОМ

який буде говорити на тему:

СПРАВИ ІВАНА ДЕМ'ЯНЮКА
РОЛЯ О-ЕС-АЙ
ЗНЕСЛАВЛЮВАННЯ УКРАЇНЦІВ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ — П'ятниця, 7-го вересня 1990 р., 7-ма год. веч. Заля Культурного Центру, Філядельфія, Па.

НЮАРК - Субота, 8-го вересня 1990 р., 2-га год. по пол. Заля руханкова церкви св. Івана Хрестителя, Нюарк, Н. Дж.

НЮ ЙОРК — Субота, 8-го вересня 1990 р., 6-та год. веч. Заля Народного Дому, 2-га Авеню, Ню Йорк, Н. Й.

Також виступлять адвокати:

Андрій Филипович — Філядельфія
Богдан Витвицький — Нюарк
Аскольд Лозинський — Ню Йорк

Члени Комітету Оборони Івана Дем'янюка поінформують про перебіг відкликy смертного вироку в Ізраїлі.

У ЧЕТВЕРТУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ нашого СИНА І БРАТА

бл. п.

ЄВГЕНА МАРКІЯНА ВАНЧИЦЬКОГО

будуть відправлені

СВЯТІ ЛІТУРГІЇ

в понеділок, 10-го вересня 1990 року
у церкві оо. Василіян у Прудентополіс, Бразилія;
у соборі Пресвятої Родини у Вашінґтоні, Д. К.

Просимо про молитви за спокій душі бл. п. Євгена.

У пам'ять нашого Незабутнього Ґеня складаємо:
на собор Пресвятої Родини .... 100 дол.
Потребуючим у Бразилії .... 100 дол.
на Фонд допомоги дітям Чорнобиля .... 300 дол.

ІРЕНА І ТАРАС — батьки
ВОЛОДИМИР І ОКСАНА — брат і сестра

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Друзями та Знайомими, що в понеділок, 6-го серпня 1990 року, по тяжкій недузі упокоїлася в Бозі в рідному місті Миколаєві н/Дн., Львівської області, на 81-му році життя

св. п.

Стефанія Пйочкевич

з дому Пришляк

Для вшанування Її пам'яті, у сороковий день смерти буде відправлена

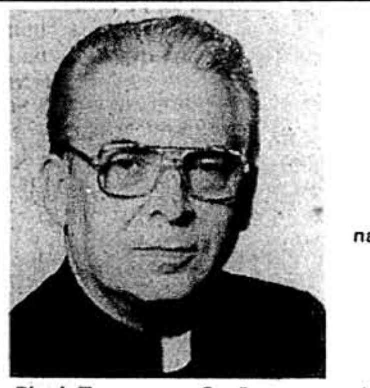
ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА І ПАНАХИДА

в п'ятницю, 14-го вересня 1990 року о год. 9-ій ранку

в українській католицькій церкві

Успення Божої Матері в Монтреалі, Канада

Залишені в смутку:
сини — ЮРКО І ЄВГЕН з родинами з Миколаєві
брат — ЯРОСЛАВ з родиною в Монтреалі
сестри — ЛЕСЬКА, ОЛЬГА І СЛАВКА з родинами в Україні
кузен — КОРНЕЛЬ з родиною в Сен-Кетеринс, Канада
та ближча і дальша рідня в Україні

У світлу пам'ять нашого Найдорожчого і ніколи Незабутнього МУЖА, БАТЬКА І ДІДУСЯ

бл. п.

о. ЮЛІЯНА ОСАДЦИ

пароха української католицької церкви св. Володимира в Ґлен Спей, Н. Й., який з Волі Всевишнього відійшов від нас у Вічність 13-го березня 1990 р. цією дорогою висловлюємо нашу найсердечнішу

ПОДЯКУ

Рідні, Приятелям, Знайомим та всім Парафіянам обох церков, які у хвилині нашого важкого горя особисто, телефонічно та листовно зложили свої співчуття та старалися облегшити наш біль. Наша глибока подяка Їх Ексцеленції Кир Василеві Лостенові за вислови щирого співчуття та теплі слова розради. Щиросердечна подяка всім Отцям, які віддали Покійному останню прислугу своєю участю у Панахидах і несенням домовини. Рівнож найщиріша подяка о. Архимандритові В. Поспішилові, який представляв Владику Кир Василя, о. кан. Е. Шараневичеві, о. кан. Л. Мудрому, о. дек. П. Федорчукові та кузенові о. Б. Карасеві за відправлення Парастасу над тілом Покійного та за участь у похоронних відправах. Сердечно дякуємо о. кан. Л. Мудрому та о. кан. Е. Шараневичеві за виголошення зворушливих евлогій під час похоронних відправ у церкві. Дуже дякуємоо. Е. Бойкові, о. Б. Лукієві, о. Дж. Морсові та о. митр. Н. Ковалеві за участь у похоронних відправах.

Щира подяка о. Бойкові, о. Н. Ковалеві, о. Б. Лукієві, кузинам о. Б. Карасеві та інж. А. Осадці, д-р Е. Грабарчукові, інж. П. Салякові, М. Боднарові, З. Голубцеві та радному П. Мельникові за несення домовини. Дуже дякуємо дякам Б. Чаплі та П. Гамкевичеві за жалібний спів. Щира подяка нашому хорові та його дириґентові інж. О. Гапієві за участь у заупокійній Службі Божій.

Дуже дякуємо всім, що взяли участь у похоронних відправах та так численно відпровадили Покійного на Вічний Спочинок на цвинтарі св. Духа у Гемтонбурґ. Щиро дякуємо за прощальні слова над домовиною на цвинтарі, д-р Е. Грабарчукові гол. Церковного Комітету, Б. Кандюкові гол. „Об'єднання" та Т. Опарикові м. гол. 54-го Відд. ООЧСУ. Рівно ж щиро дякуємо інж. П. Салякові, церк. Комітет, О. Линник, 62 Відд. СУА, В. Пищимусі, гол. Комітету УПЦ, д-р Б. Цимбалістому, УМузей та З. Голубцеві за зворушливі прощальні слова під час Тризни.

Наша щира подяка за взірцеве переведення похорону Sen Art Gray and Don and Esther Parker, Port Jervis, N Y

Щиро дякуємо Вам всім за Ваші молитви, квіти, жертви на Служби Божі та пожертви.

Квіти прислали: УКЦ св. Володимира, УПЦ свв. Петра і Павла, 54 Відд. ООЧСУ, Д. і Н. Данилюк, Л. і І. Ліґресі та Д. Ґеба, О. і Я. Гапій, Б. Д. У. і Р. Кекіш, Тиня Осадца, О. П. Х. і Л. Саляк, Б. Я. і Ґ. Стадніцкі, Б. І. Х. і Н. Туринські, д-р Флокас, фірма Ciba Geigy, St. John Hospital, Yonkers, N Y (2)

На Служби Божі зложили: $50 В. і О. Гринчук, $30 І. і А. Ґеріс, по $20 д-р Е. і Л. Грабарчук, С. і І. Ворґуль, 30 Відд. СУА, Йонкерс, $15 Н. Бартків та по $10: Р. Фіоре, д-р Кумер, Б. Кекіш, А. і С. Мороз і Смит, Б. і Г. Кандюк, С. Вишинська, К. Саляк, Х. і Л. Саляк, О. Перейма, І. Перейма, Л. Перейма, Б. і Н. Рибак, М. Хитра, Т. Ґамбаль, І. і Е. Ґеба, Д. і М. Яворські, родина Пірожек, А. Варчак, В. і С. Наум, М. Вілсон, І. і О. Чмола, родина Карась-Павлюк та Н. Мандрусяк.

Пожертвували Служби Божі: М. і д-р Т. Доберчак, В. і Д. Гринчук, І. і К. Бохнак, Д. Неґлія, С. Стегній, Х. і Р. Соневицькі, К. Сквілята, Ф. і І. Кушінґ, Мерсі Шпиталь, д-р Д. Броді, родина Диба, П. і А. Цюпа, о. П. Ґаладза, о. Б. Прах, о. І. Лайкош, о. М. Михайлишин, А. Кінь, Ф. Селваджео, Ю. і А. Слюсарчук, І. і Л. Неґґерсмит, И. і Б. Сарамела і М. Робінсон, І. Семенюк, Т. Зазуля. О. і Я. Зазуля.

В пам'ять Покійного отця Юліяна, на меморіял до церкви св. Володимира в Ґлен Спей, зложили:

по$100 — А. Грицковян, І. і Е. Ґеба, д-р Т. і М. Доберчак, Я. і О. Крупка, А. і А. Опарек, д-р Б. і А. Осадца, М. і Б. Осадца, Д. і Е. Паркер та сен. А. і Г. Ґрей, М. Перейма, П. і О. Саляк, П. Стерхалюк;
$75 — Т. і О. Зазуля;
$70 — Б. і О. Чапля;
по $50 — Д. і І. Блетґен, С. Богославець, І. і С. Ворґуль, F. і Е. Голіят та Я. Пенкальська, Я. і О. Городецькі, д-р Е. і Л. Грабарчук, Б. Кекіш, Б. і Д. Кекіш, д-р В. і Я. Кіналь, О. і Д. Леськів, В. і Е. Мартинець, Р. і Н. Миколаєвич, В. і К. МкКеффрі, М. і Я. Надбережні, 62 Відд. СУА в Ґлен Спей;
$40 — С. і А. Лапічак;
по $30 — М. Гапій, О. і Я. Гапій, Б. і Л. Загайкевич, родина П. Кашуба, О. Крумшин, В. і А. Самофал, В. і П. Федун, д-р Б. і М. Цимбалісті;
по $25 — В. і Г. Балабан, Б. і І. Боярські, Р. і М. Борковські, С. і К. Брида, М. Вінніцкі та П. Райс, Л. і Е. Гнатов, д-р Г. і П. Ґеба, І. Драпак, Н. Єреґа, А. і А. Житинські, М. і О. Зацухні, М. Карозіотіс, Е. і К. Кіндзельські, О. і О. Колодій, Б. і А. Кравчук, І. і Л. Ліґресі, о. П. і А. Любинські, М. Оленська, Р. і Д. Осадца, Ю. і С. Пітьо, д-р О. Сохан, Ю. і Е. Харченко, М. Хитра та Н. Рибак;
по $20 — І. і Т. Білий, П. Бізок, М. і Я. Боднар, Й. Борачок, Й. і А. Грицковян, Т. Ґамбаль, А. і Л. Журавель, Б. і К. Журавські, Б. і Г. Кандюк, М. і І. Кіндрачук, А. і О. Линник, П. і Н. Мельник, І. і А. Назаркевич, М. і З. Озарук, С. Олинець, І. і О. Паливода, О. Паславська, І. Перейма, Л. Перейма, О. Перейма, М. і Ю. Повх, П. і М. Подоляк, І. і К. Стокальські, В. і М. Танасійчук, Е. Туринська, П. Фулфрі, О. Самофал-Шавес, В. і А. Цюрпіта, А. Швайка, В. і П. Юркевич, П. і Дж. Юрковські, Д. Яворський, Ю. і М. Ясейко;
по $15 — А. і А. Одуляк, М. Пільчак, Ю. Ховайло;
по $10 — В. і В. Босак, Г. Буяр, Т. Ґавур, К. і Н. Кифор, П. Копець, К. Ляхович, В. і В. Мазяр, В. і Г. Матіяш, В. і С. Наум, І. і М. Петрівські, Г. і К. Полюга, А. Саламін, М. і О. Салдит, Д. Сірко, К. Стал, М. Стефорко, Т. Торик, М. Червоняк, В. і М. Ющак, А. і А. Яреміонек;
по 5 — А. і М. Плескун, К. Саляк.

На фонд „Діти Чорнобиля" зложили: $380 — 30 Відд. СУА, Йонкерс, Н. Й., $50 — Н. Мандрусяк.

На Український Музей в Ню Йорку: $25 О. і А. Стельмах.

На Патріярший Фонд: $25 М. і І. Бойко.

Наша щиросердечна подяка Парафії св. Володимира за влаштування Тризни в 40 день смерти Покійного. Щиро дякуємо Всч. о. д-р В. Фіґолеві за відправлення Служби Божої та Панахиди в цей день, а всім дорогим Парафіянам УКЦеркви св. Володимира та УПЦеркви свв. Петра і Павла за численну участь у відправах та на тризні. В пам'ять нашого Найдорожчого Мужа, Батька і Дідуся складаємо $500 на меморіял до церкви св. Володимира.

Разом на меморіял зложено $4,265

Щиро дякуємо. Хай Бог Благословить!

СТЕФАНІЯ — дружина
СТЕФАН — син
ОКСАНА ПОРОДЬКО з мужем РОМАНОМ — донька
ЛІСЯ — внучка

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ

МАЄ ШАНУ ЗАПРОСИТИ ГРОМАДУ НА ЗУСТРІЧІ, ДЕ ВИСТУПАТИМЕ

МИХАЙЛО ГОРИНЬ

голова Секретаріяту Українського Народного Руху

заступник голови Народної Ради у Верховній Раді УССР

Громадські зустрічі відбудуться у таких містах:

- **ДІТРОЙТ: четвер, 6-го вересня, година 7:30 вечором авдиторія української православної катедри св. Покрови, 21931 Еверґрін Ровд**

За додатковими інформаціями звертатися до Зенона Васильковича, (313) 883-1602

- **ЧИКАҐО: субота, 8-го вересня, година 6:00 вечором БЕНКЕТ у залі української католицької церкви свв. Володимира і Ольги, 2245 Супіріор вулиця.**

За додатковими інформаціями звертатися до д-ра Богдана Ткачука, (312) 486-3699.

- **ВАШІНҐТОН: четвер, 13-го вересня, година 7:30 вечором Авдиторія української католицької церкви св. Родини 4250 Гервуд Ровд (північний схід)**

За додатковими інформаціями звертатися до Бюра УНСоюзу, (202) 347-8629

Михайло Горинь...

(Закінчення зі стор. 1)

льована КПСС та зовнішні сили — західній світ. Від того, як вони будуть співіснувати і працювати залежить досягнення кінцевого результату. Обнадіює те, що всі політичні українські сили своєю метою поставали українську самостійну державу. І, якщо існує якась відмінність, то вона торкається справ тактики, але від того, які тактичні засоби застосується залежить майбутнє України. Демократичний рух дійшов до переконання, що в існуючій ситуації потрібна масова пропаґанда самостійницьких ідей серед народу, його політичне освідомлення. Звідси народилися ідеї масових заходів, таких як Живий Ланцюг 22-го січня чи Дні Козацької Слави. Восени плянується провести подібні заходи на півдні України, де партійна бюрократія намагається створити рух за відлучення Криму від України, хоче її розділити на реґіональні утворення.

М. Горинь ствердив, що процес національного самоусвідомлення не був би можливий без активної участи демократичного руху в громадсько-політичному житті, зокрема у виборчій кампанії та праці Верховної Ради УССР. Завдяки цьому його діячі одержали можливість вийти з пропаґандою своїх ідей до широких кіл суспільства, защепити паростки національного самоусвідомлення по всій Україні. Кожна тактика має позитивні і неґативні сторони — сконстатував доповідач — вибір повинен іти за оптимальним варіянтом. На його думку, зміна політичного клімату в Україні могла статися саме завдяки прийнятті масових заходів і великій пропаґанді, завдяки передачі засідань Верховної Ради в радіо і телебаченні.

Верховна Рада прийняла три важливі документи: декларацію про державний суверенітет України, закон про економічну самостійність та закон про проходження військової службя на території України. Вони прокладають дорогу для досягнення повної самостійности української держави і сьогодні головним завданням є введення в життя проголошених принципів. М. Горинь підкреслив, що Рада Міністрів УССР не виконує прийнятих Верховною Радою рішень, зокрема закону про економічну самостійність. І тому теж, треба звести в одне русло парляментську діяльність Народної Ради і натиск знизу, і таким чином нанести удар по партбюрократії. „Ми дуже хочемо, щоб у процесі роботи Верховної Ради народ маніфестував свою готовність відстояти незалежність України". Такі акції вже запляновані.

М. Горинь заторкнув також питання міжнаціональних відносин. Він ствердив, що в існуючій ситуації, коли в Україні проживає близько 11 мільйонів росіян і кілька мільйонів російськомовних українців, „ми повинні бути дуже обережні у нашій внутрішній політиці". І далі, „проголошувати сьогодні гасло „Україна для українців" — це, думаю, те саме, що пхнути ніж в спину ідеї національної української держави. Ми повинні робити все для того, аби ці люди, які живуть на Україні зрозуміли, що українська держава потрібна не тільки українцям, але росіянам і представникам інших національностей". Ця позиція демократичного ставлення до національних меншин дала результати, в Україні не виник „інтерфронт", який став доволі серйозною проблемою в прибалтійських державах.

У пробудженні національної свідомости, незалежницьких, державницьких стремлінь суспільства свою ролю відіграла Чорнобильська катастрофа, яка усвідомила людям, що до тих пір, поки існує імперія, до того часу можуть появлятися наступні трагедії, надалі існуватиме критична екологічна ситуація.

Значну допомогу демократичним процесам в Україні може дати західній світ. М. Горинь ствердив, що у своїх розмовах з представниками західніх держав і засобів масової інформації він все підкреслює, що СССР ніколи не був стабілізуючим фактором. Сьогодні західні політики вагаються у своєму ставленні до самостійницьких стремлінь совєтських республік. Це погано. Однак, від того, яку позицію вони займуть в значній мірі буде залежати дальше розгортання національних процесів в Україні. Бо, „якщо Горбачов відчує, що західній світ і ЗСА зокрема підтримують ідею унітарної держави і виступають проти національно-визвольних рухів, він може зробити необережний крок", вибрати румунський варіянт. Для України — наголосив М. Горинь — цей варіянт є дуже небезпечним. І тому „пропаґанда громадянської війни є вкрай нерозважним кроком". В Україні повинно використатися всі можливості, щоб „піти европейським шляхом до нашої свободи".

Доповідач торкнувся також справи підписання нового союзного договору, зазначивши, що дії Горбачова ідуть на збереження імперської структури вповні централізованого характеру. Такому демократичний рух противиться і розглядає можливість виходу Народної Ради з Верховної Ради, якщо партократична більшість проголосує за новий союзний договір перед наповнення суверенітету України реальним змістом.

М. Горинь заповів, що в недалекому майбутньому прийде реґабілітація українського національно-визвольного руху з часів Другої світової війни, як невід'ємної частини української історії.

Після закінченнкя доповіді присутні влаштували овації М. Гориневі. Він відповідав також на запитання, які прийшли зі залі. Після цього, гостя запрошено на частування у ресторані, що знаходиться в УНД.

„Національна..."

(Закінчення зі стор. 1)

кільки в Україні досі немає ні американського посольства, ні консуляту. Великі аґентства, впливові американські газети не мають своїх кореспондентських пунктів. Тому інформація про політичне та економічне становище України вкрай необхідна. Я постараюся в цьому відношенні дещо зробити, але найбільше надіюся на допомогу українських громад Америки, котрі могли б систематично постачати американській пресі як оперативну інформацію, так і оглядові статті.

— В останніх місяцях відвідини українців із діяспори в Україні, а вас у діяспорі, дуже посилилися. Що на вашу думку у цих відвідинах найважливіше?

— Сьогодні нам найважливіша є виміна фахівцями з таких ділянок як банкової, економічної, юридичної, організаційної, чи навіть фармерської. Нам треба якнайскорше вивчити спосіб праці в тих ділянках на Заході, і використати їх досвід у створенні національної економіки.

— Чи не працює в тому напрямі школа для „менеджменту", що її організує фахівець в тому ділі Богдан Гаврилишин, який таку школу веде у Швайцарії?

— Безперечно, ця школа в Києві це перший крок у правильному напрямі, але далеко замалий. Ми потребуємо вишколу та виміни фахівцями у всіх ділянках, що потрібні для реорганізації економіки України, а тут можуть допомогти українці діяспори дуже багато. Головний, однак, принцип — це порозуміння і домовлення про характер і пріоритети у співпраці.

— А як ви оцінюєте сьогоднішню ситуацію в Україні?

— Зараз проходять в Україні унікальні процеси. Знаєте, історія рідко повторюється двічі в цей самий спосіб. Є люди, які цього не розуміють і стараються тепер копіювати події з 1917-18 років, коли треба було будувати Україну на руїнах царизму. А тим часом різниця полягає в тому, що ми тепер, будуючи українську державу, руйнуємо імперію, а українська державницька структура просто вростає в колоніяльну. В деяких реґіонах України Ради очолили представники Народної Ради, Демократичного Бльоку і проводять проукраїнську політику. Наша участь у виборах, згодом у роботі Верховної Ради, наші виступи по телебаченню на Сесії українського парляменту, пропаґанда державницьких ідей мали великий вплив на світовідчування нашого народу. Соціологічні дослідження, ставлення киян до відокремлення України від СССР, проведені АН СССР в липні цього року, показали, що 57% опитаних за відокремлення і лише 36% проти. Ще кращі наслідки опитування з приводу Декларації про державний суверенітет України. Лише 2% киян проти Декларації. Такими швидкими темпами крокує по Україні ідея Української Державности.

— Коли ми прощалися з вами у Києві, ви були стурбовані розмовами Єльцина і Горбачова, чи були справді причини для турботи?

— І так, і ні. Позиція Б. Єльцина до кінця не ясна. Декларація Російської Федерації підтверджує готовність Росії залишитись в складі СССР, окремі рішення Б. Єльцина носять незалежницький характер. Ми розуміємо, що від позиції Росії щодо утворення СССР залежить в значній мірі складність боротьби України за незалежність і характер цієї боротьби.

— Тут у нас ходять чутки, що НРУП стратив на своїй силі. Чи це правда?

— Я так не вважаю. Просто настав час міняти тактику РУХу у зв'язку зі зміною політичної ситуації в окремих реґіонах. Не може бути універсальною тактика для Львівщини, де при владі демократи і Запоріжжя, де управляє партбюрократія. Пошуки нових методів, певна розгубленість (що робити?), відчуття, що Програма РУХу потребує змін, виливається у помилкове враження кризи. Ні, це зупинка перед новим розмахом. З'їзд РУХу, який відбудеться 25-28-го жовтня цього року, поставить все на місця і надасть РУХові нового розмаху!

— А скажіть, на чому опирається ваш оптимізм до усіх питань, перед якими стоїть Україна?

— Це цікаве питання. Я таким оптимістом раніше не був, хоча завжди був впевнений, що у ХХ сторіччі вирішиться доля України. Але ніколи я не сподівався, що події підуть таким скорим кроком вперед. Сьогодні ми свідки краху ідеологічної системи. Наш народ не втратив жаги до свободи, Україну не умертвили ці 70 років неволі і терору КҐБ. Ідея державности переможно крокує по Україні. Ще не так давно синьо-жовті прапори майоріли над ратушами західньоукраїнських міст, а сьогодні їх бачимо у Житомирі і Києві. Ведуться розмови про їх підняття у Орджонікідзе, Енерґополі. Думаю, останні події є достатньою підставою бути оптимістом. Наша віра у завтрішній день щоденно утверджується конкретними перемогами.

Літні курси українознавства й теології у Буенос Айресі

Це вже сьомий раз, що Філія УКУ Буенос Айрес провела літній Курс українознавства й теології, для молоді з провінції Арґентини. Два перші відбулися у Буенос Айресі, куди з'їжджалася молодь, а решта у провінції Місіонес, де ще найбільше збереглися національно нащадки українських поселенців. Тому що більшість молоді вже дуже слабо, або й нічого не розуміє по-українському, треба майже всі предмети викладати по-еспанському за винятком, очевидно, української мови.

Цьогорічний курс відбувся у Леандро Н. Алем, провінція Місіонес, у вигідних приміщеннях манастиря СС Василіянок, що межує з українською парохією, та під материнською опікою Сестер, а особливо настоятельки Сестри Атанасії, від 1-го до 11-го лютого 1990 року.

Першими прибули на з'їзд директор д-р Михайло Василик і секретарка та професор, ліцеїст Марія Литвин. На них чекав уже о. Павло Ван Люффелен, бельгієць з роду, що працює для УКЦеркви, який у зв'язку зі своїми душпастирськими обов'язками, прибув до Л. Н. Алем кілька днів раніше. Після обіду приїхала група з Апостолес, 15 студентів під проводом о. Йосифа Спасюка і проф. Маргарити Полутранки, а за ними зголосилися і місцеві, тобто з Л.Н. Алем, 6 студентів. Незабаром приїхало тягарове авто з Сан Віценте з Сестрою Михаїлою й 11 студентами. Приїхали також студенти з Посадас. Разом з'їхалося 38 осіб: 32 студенти і студентки та 6 професорів.

Після підвечірку відбулися засідання професорів для затвердження порядку денного та розподілу функцій. Тому що не виникло ніяких непередбачених труднощів, затверджено прийнятий плян, згідно з яким, під час курсу будуть викладані такі дисципліни: українську мову — 4.5 год. денно, проф. д-р М. Василик, о. Й. Спасюк, ліцеїст М. Литвин, Сестра Михаїла, проф. К. Тітус; вступ до теології — 1 год., о. Павло Ван Люффелен, СД; український обряд — 1 год., о. Йосиф Спасюк, ЧСВВ; історія України — 1 год., проф. Карло Тітус; географія України — 1 год., ліц. Марія Литвин; українська культура — 1 год., д-р Михайло Василик; практика народного мистецтва — 2 год., ліц. Марія Литвин і с. Михаїла; українські пісні, гутірки — 2 год., д-р М. Василик, с. Михаїла, проф. М. Полутранка. Під час курсу діяльність починалася о 6.50 ранку, а закінчувалася в 11 год. вечора, з чого на науку приділено 13 і півгодини, на Богослуження 40 хвилин, а решту — на снідання, обід, вечерю й підвечірок та на короткий відпочинок.

Склад студентів був досить різноманітний за етнічним походженням: 21 з родин чисто українських, 9 з родин міщаних (три українсько-німецьких, 5 — українсько-польських, одна — українсько-італійська, а ще дві: одна німецька і одна еспансько-німецька). Беручи до уваги досить високий рівень освіти студентів: 5 учительок, 6 студентів університету, а решта — студенти середніх шкіл, не було труднощів з асиміляцією викладаних дисциплін, і розвиток програми був вповні задовільний. Усіх учасників поділено на два рівні: до першого включено тих, що вперше брали участь у цьому курсі, а до другого — тих, що вже були присутніми й склали іспити минулого року. Це стосується загальних предметів. Що стосується мови, їх поділено на п'ять груп, залежно від рівня знання української мови так, що й поступ у навчанні був зрізничкований.

Виклади почалися в день приїзду студентів. Перший виклад мав директор курсу д-р М. Василик, котрий говорив про важливість окремих культур у житті кожного народу, а зокрема у житті українського народу, якому доля присудила жити розсіяним майже по всіх континентах, звертаючи увагу на мову, не тільки як засіб до спілкування, але й як ознаку ідентичности, та на духовну культуру, зокрема на традиції й звичаї, та їхню вагу у самому існуванні нашого народу. Потім ліцеїстка М. Литвин говорила про важливість й красу українського народного мистецтва, про його значення та повідомила, що цього року, крім писання писанок, навчатимуть також вишивкарства, що курсанти сприйняли з захопленням.

І так пішло. Ранком, після Богослуження й сніданку, отці Йосип і Павло обговорювали різні питання відносно українського обряду й богословії, та ще майже дві години — української мови. По обіді — лекції з історії та географії України, знову мова, українська культура та практичні заняття з народного мистецтва. А по вечері — практика релігійних та народних пісень, гутірки, а кілька разів дивилися „відео" з останніх подій в Україні. Треба зазначити велику пильність і зацікавлення курсантів, часті запитання, прохання „повторити". Але найбільш подиву гідним було зацікавлення й любов до всього українського, яку проявляли на кожному кроці члени четвертого вже покоління найбіднішої і найменш національно-свідомої еміграції. Так і відчувалося, що всі вони в полоні якогось невідомого зову крови й культури предків. Може це їхнє почуття можуть схопити слова одної курсантки, написані до організаторів курсу місяць після його закінчення: „...Ми з моєю молодшою сестрою продовжуємо навчання української мови, кожного дня по дві години, а тим самим підготовляємося учити малих дітей нашої мови, бо нема кому. Ми Вам дуже вдячні за все те, що Ви нас навчили, що Ви нам розказали про Україну, про її історію, про її культуру, про терпіння наших братів за нашу віру. Мені не раз хочеться вийти на площу і на весь голос промовити: „Слухайте! Я є українка, і я є правдива християнка, і я є дуже горда з цього!"

Передостанній день курсу був призначений на іспити. Не зважаючи на заспокоюючі слова директора й професорів, між курсантами панувало нервове напруження. Усі без вийнятку готувались і приступали до іспитів, які затягнулись до досить пізньої ночі. А наступного дня вранці, після торжественної Служби Божої, яку відправили професори курсу оо. Йосиф і Павло і на якій було також багато родичів, що приїхали по своїх дітей, відбулося закриття курсу, під час якого промовляли: д-р М. Василик, директор курсу, о. Йосиф Спасюк та від курсантів проф. Маргарита Полутранка й Аделя Ґросс, роздано свідоцтва. Після акту відбувся спільний обід курсантів і гостей, який влаштували батьки курсантів разом з Сестрами Василіянками. Ну, а потім — прощання. Спільні й групові знимки, обмін адресами між новими приятелями, нарікання, чому цей час тривав так коротко, а частогусто — сльози. А з-посеред тої поспішної прощальної метушні виринала все інтенсивніше постанова: наступного року зійдемося знову, обов'язково! І то не на десять, а найменше на п'ятнадцять днів.

Михайло Василик

Проф. К. Тітус викладає історію України.

Учасники літніх курсів українознавства і теології у Буенос-Айресі.